

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 416/2010-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. novembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej Mgr. J. H., pre namietané porušenie jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 4 CoE 25/2010-32 z 13. augusta 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. októbra 2010 doručená sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., B. (ďalej len sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 CoE 25/2010-32 z 13. augusta 2010.

Zo sťažnosti vyplýva, že «Sťažovateľ je právnickou osobou, založenou podľa slovenského práva; v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov.

Na základe zmluvy o úvere (ďalej len „Zmluva“) zo dňa 09. 11. 2007 poskytol sťažovateľ dlžníkovi meno, priezvisko: M. M. dátum narodenia:..., bytom K. (ďalej len „dlžník“) úver vo výške 298,75 Eur. Zmluva o. i. obsahovala ustanovenia týkajúce sa povinnosti dlžníka z tohto úverového vzťahu t. j. povinnosť vrátiť sumu poskytnutého úveru a ďalšie poplatky. Dlžník bol povinný uhrádzať sťažovateľovi poskytnutý úver v 7-ich mesačných splátkach v sume 66,39 Eur mesačne od 12. 12. 2007.

Dlžník neuhradil niekoľko po sebe idúcich splátok, čím sa dostal do omeškania so splácaním úveru, čím sa stal v zmysle Všeobecných podmienok poskytnutia úveru, úver okamžite splatný. Sťažovateľ opakovane vyzval dlžníka k úhrade úveru. Dlžník neuhradil dlžnú čiastku, preto sťažovateľ zahájil rozhodcovské konanie pred rozhodcovským súdom zriadeného zriaďovateľom S. a. s., so sídlom, B. v súlade s rozhodcovskou dohodou uzatvorenou medzi sťažovateľom a dlžníkom.

Dňa 10. 07. 2008 sa stal rozhodcovský nález rozhodcovského súdu vykonateľný. Tento rozhodcovský nález má povahu exekučného titulu.

Dňa 19. 11. 2008 bola spísaná pred súdnym exekútorom zápisnica (alebo návrh) oprávneného na vykonanie exekúcie. Súdny exekútor následne na základe poverenia udeleného Okresným súdom Kežmarok (ďalej len „Okresný súd“) dňa 19. 11. 2008 začal nútený výkon rozhodnutia, t. j. exekúcia.

Okresný súd ako súd vecne a miestne príslušný na rozhodovanie o exekučnej agende z vlastného podnetu „ex officio“ bez akéhokoľvek dokazovania, či predchádzajúcej výzvy k vyjadreniu sa účastníkom k návrhu súdu na neprípustnosť vykonávacieho konania uznesením zo dňa 17. 02. 2010, sp. zn. 3Er 746/2008-11 exekúciu zastavil.

Sťažovateľ podal dňa 10. 03. 2010 odvolanie proti uzneseniu Okresného súdu.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „Krajský súd“) ako súd odvolací uznesením zo dňa 13. 08. 2010 potvrdil uznesenie Okresného súdu zo dňa 17. 02. 2010 ako vecne a právne správne...

Ako vyplýva z vyššie uvedeného skutkového stavu okresný súd vydal poverenie, t. j. riadne preskúmal exekučný titul pred vydaním poverenia na zahájenie exekúcie. Týmto svojím postupom okresný súd vytvoril sťažovateľovi i povinnému právnu istotu a súčasne legitímne očakávanie sťažovateľa užívať svoj majetok – pohľadávku posilnenú ochranou súdom v rámci dozoru nad núteným výkonom práva, tzv. exekúciou voči majetku povinného.

Následne okresný súd z vlastného podnetu, t. j. bez podnetu exekútora, sťažovateľa alebo povinného, zahájil konanie na zastavenie exekúcie, pričom pred zahájením tohto konania neposkytol priestor účastníkom exekučného konania vyjadriť sa k zahájeniu konania o zastavení exekúcie...

Domnievame sa, že cieľom oprávnenia súdu zahájiť konanie na zastavenie exekúcie bez návrhu vyplývajúce z príslušných ustanovení exekučného poriadku je chrániť verejný záujem ochraňujúci účastníkov exekúcie pred nezákonnou činnosťou exekútora v exekučnom konaní...

V tomto prípade okresný súd ani krajský súd neidentifikovali ochraňovaný verejný záujem, ktorý by bol akokoľvek nadradený verejnému záujmu zachovania rovnosti práv účastníkov v exekučnom konaní, čo spôsobuje protiprávnosť zahájenia konania súdom bez návrhu.

Ďalším porušením práva sťažovateľa okresným súdom a krajským súdom v priebehu konania na zastavenie exekúcie, vyplývajúce z odôvodnenia predmetných rozhodnutí, je vykonanie dokazovania z vlastného podnetu a bez znalosti vôle účastníkov konania, a to opätovným preskúmaním exekučného titulu a súvisiacich dokladov najmä predmetnej zmluvy o úvere. V priebehu tohto konania súd nedal priestor na vyjadrenie účastníkom konania k vykonaným dôkazom ani nedal možnosť navrhnúť nové dôkazy v tomto konaní, ktoré by zvrátili jeho rozhodnutie zastaviť exekúciu...

Na záver okresný súd a krajský súd svojím rozhodnutím zlomil právnu istotu účastníkov exekúcie, teda povinného a aj sťažovateľa a aj ich oprávnené očakávanie užívať svoj majetok nastolený vydaním poverenia na vykonanie exekúcie bez splnenia zákonných povinností a porušením základných práv a slobôd ako sú popísané vyššie.

V nadväznosti na porušenie práva na spravodlivý proces krajský súd porušil svojím rozhodnutím právoplatne zastaviť exekučné konania voči povinnému aj právo sťažovateľa pokojne užívať svoj majetok... tým, že súd exekúciu zastavil, čím znemožnil nútený výkon

práva, na ktorý sťažovateľovi vznikol, na základe zmluvy o úvere nárok a ktorý bol zabezpečený zákonom predvídaným exekučným titulom pod dohľadom súdu.».

Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že uznesením krajského súdu č. k. 4 CoE 25/2010-32 z 13. augusta 2010 bolo porušené jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, aby uvedené uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka taktiež žiadala priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 025,84 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 124,58 €.

II.

Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd

právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 299/07).

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením krajského súdu č. k. 4 CoE 25/2010-32 z 13. augusta 2010, ktorým potvrdil uznesenie Okresného súdu Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) č. k. 3 Er 746/2008-11 zo 17. februára 2010 o zastavení exekúcie (z dôvodu, že exekúciu nemožno vykonať pre vadu exekučného titulu – rozhodcovského rozsudku – spočívajúcu v právom nedovolenom plnení zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorá má za následok jeho nevykonateľnosť).

Z odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu vyplýva:

«V predmetnej exekučnej veci sa teda vymáha plnenie zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere zo dňa 9. 11. 2007, č. 7290664, uzavretú medzi oprávneným a povinným (na ktorú sa vzťahuje právny režim zákona č. 258/2001 Z. z. – o spotrebiteľských úveroch), v ktorej absentuje údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov (ďalej len „RPMN“). Tento údaj má za cieľ chrániť spotrebiteľa, pretože odplata je často zložitou formulovanou tak, že spotrebiteľ skutočnú cenu úveru nevie zistiť. Preto práve RPMN mu umožňuje v jednom číselnom

vyjadrení mať všetky úroky a poplatky. Ak tento údaj dodávateľ v zmluve neuvedie vystavuje sa preňho nepriaznivým následkom, že úver bude bezúročný a bez poplatkov...

Stály rozhodcovský súd túto skutočnosť (chýbajúcu RPMN v zmluve) v zmysle § 4 ods. 2 písm. j) zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch nezohľadnil, pretože ak zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov (RPMN) a napriek tomu boli poplatky a úroky dohodnuté, plnenie zo zmluvy týkajúce sa týchto poplatkov a úrokov je plnením právom nedovoleným. Ak je takéto plnenie obsiahnuté v rozhodcovskom rozsudku vymáhané v exekučnom konaní, súd je povinný exekúciu zastaviť v časti tohto plnenia (pre úroky a poplatky – v tomto prípade exekučný titul v rozpore s § 4 z. č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch priznával oprávnenému okrem poskytnutého úveru aj poplatok za poskytnutie úveru) aj bez návrhu [§ 45 ods. 1 písm. c) vyššie citovaného zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní]. Avšak vzhľadom na skutočnosť, že v exekučnom titule (rozhodcovskom rozhodnutí) nie je možné oddeliť nedovolené plnenie od ostatného právom dovoleného vymáhaného plnenia (istinu = úver od poplatku za jeho poskytnutie – oba sú vo výroku a aj v jeho odôvodnení vyjadrené iba jednou súhrnnou sumou – 472,68 eur), nie je možné uvažovať iba o čiastočnom zastavení exekúcie (pre právom nedovolenú časť vymáhaného plnenia – poplatok za poskytnutie úveru) a preto súd aj bez návrhu v zmysle § 58 ods. 1 Exekučného poriadku rozhodol o zastavení exekúcie v celom rozsahu, pretože v tomto prípade ide o nevykonateľné rozhodnutie v zmysle § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku. Tým, že je rozhodnutie rozhodcovského súdu nevykonateľné ohľadne istiny je logicky nevykonateľné aj ohľadne úrokov z omeškania, ktoré sú príslušenstvom tejto pohľadávky (istiny).»

Krajský súd v relevantnej časti napádaného rozhodnutia uviedol:

„V zákonom stanovenej lehote podal proti uzneseniu odvolanie oprávnený. Namietal zmätočnosť napadnutého uznesenia. Poukázal na to, že oprávnený poskytuje úvery klientom ako dlžníkom za základe zmlúv o úvere uzatváraných podľa ust. § 497 a nasl. Obchodného zákonníka. Ide o druh zmluvy, ktorý má charakter spotrebiteľskej zmluvy, avšak uvedenú zmluvu nie je možné považovať za zmluvu o spotrebiteľskom úvere podľa Zákona o spotrebiteľských úveroch... Z tohto dôvodu RPMN nemusela byť uvedená ako podstatná náležitosť zmluvy o úvere v zmysle ust. § 497 Obchodného zákonníka...

Z obsahu spisu odvolací súd zistil, že súd prvého stupňa správne ex offio posúdil nedovolené plnenie vymáhané oprávneným... Je nesporné, že právny vzťah medzi účastníkmi konania vznikol na základe zmluvy o úvere uzavretej dňa 9. 11. 2007, predmetom ktorej bol poskytnutý úver povinnej vo výške 9.000,- Sk. Povinná sa zároveň zaviazala zaplatiť príslušný poplatok vo výške 5.000,- Sk. Zo zmluvy o úvere ďalej vyplýva, že celkom sa mala zaviazat' zaplatiť sumu 9.000,- Sk. Pri sčítaní poskytnutého úveru a výšky poplatku však celkom by mala zaplatiť 14.000,- Sk. Aj v tejto časti je uvedenie celovej zaplatenej čiastky zmätočné...

Tvrdené skutočnosti oprávneným, že sa nejedná o zmluvu o spotrebiteľskom úvere, odvolací súd nepovažovať za dôvodné. Zákon o spotrebiteľských úveroch je špeciálnym právnym predpisom vo vzťahu k Obchodnému zákonníku, ktorý má prednosť pred akýmikoľvek inými ustanoveniami vo všeobecných právnych predpisoch. Aj túto skutočnosť súd prvého stupňa správne posúdil. Z dôvodu neuvedenia RPMN má oprávnený nárok len na vrátenie poskytnutia istiny, t. j. úveru vo výške 9.000,- Sk...

Tvrdenie oprávneného, že sa nejedná o zmluvu o spotrebiteľskom úvere, je právne irelevantné z dôvodu, že z vyjadrenia povinnej nepochybne vyplýva, že poskytnuté peniaze použila na iný účel ako na podnikanie. Navyše účel poskytnutých finančných prostriedkov nevyplýva ani z obsahu zmluvy. Je v záujme oprávneného pri uzatváraní zmluvy, ktorá nemá byť považovaná za zmluvu o spotrebiteľskom úvere, špecifikovať účel zmluvy priamo v zmluve tak, aby bol jasný a zrozumiteľný.

Z týchto dôvodov odvolací súd potvrdil napadnuté uznesenie vo výroku o zastavení exekúcie ako správne v súlade s ust. § 219 ods. 1 O. s. p.“

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou

inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

Ústavný súd v danom prípade považoval za významné vyriešiť zásadný problém sťažovateľky, a teda či krajský súd rozhodujúci v rámci exekučného konania o odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu, ktorým bola exekúcia zastavená, mal právomoc skúmať prípustnosť exekúcie z hľadiska relevantnosti exekučného titulu (rozhodcovského rozsudku).

Podľa § 58 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) exekúciu možno zastaviť na návrh alebo aj bez návrhu. Zatiaľ čo dôvody, na základe ktorých všeobecný súd obligatórne zastaví exekúciu (§ 57 ods. 1 Exekučného poriadku) alebo na základe ktorých fakultatívne pristúpi k takémuto rozhodnutiu (§ 57 ods. 2 Exekučného poriadku), podrobne upravuje Exekučný poriadok, ustanovenie okamihu, kedy tak má alebo môže urobiť, nie je explicitne daný. Z uvedeného je potrebné vyvodiť záver, že všeobecný súd rozhodne o zastavení exekúcie kedykoľvek v priebehu konania, len čo zistí, že sú dané dôvody na ukončenie núteného vymáhania pohľadávky. To znamená, že všeobecný súd je povinný v priebehu celého exekučného konania ex officio skúmať, či sú splnené všetky predpoklady na vedenie takéhoto konania. Jedným z týchto predpokladov je aj relevantný exekučný titul. Bez jeho existencie nemožno exekúciu vykonať. Je preto ústavne akceptovateľný právny názor krajského súdu, že ak neexistuje relevantné rozhodnutie (rozhodcovský rozsudok), ktoré by bolo spôsobilé byť exekučným titulom, exekúcia je neprípustná, čo je dôvod na zastavenie exekučného konania.

Ústavný súd taktiež poukazuje na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý v rozsudku z 27. januára 2007 vydanom pod sp. zn. 3 Cdo/164/1996 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997

uviedol, že „súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“.

S prihliadnutím na postavenie ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu (aj okresného súdu), ako aj s poukazom na to, že obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (resp. základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Totožný záver prijal ústavný súd aj vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, pretože absencia porušenia princípov spravodlivého súdneho konania vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecných súdov za porušenie základných práv sťažovateľky hmotnoprávneho charakteru, medzi ktoré toto právo nepochybne patrí (obdobne napr. III. ÚS 27/08).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ústavný súd o ďalších nárokoch uplatnených sťažovateľkou v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2010